

Využitie kníh v sociálnych službách.

Knihy a literatúra zohrávajú v našom živote dôležitú úlohu, poskytujúc nielen zábavu a vzdelanie, ale aj emocionálnu podporu a únik z reality. V kontexte sociálnych služieb sa tento potenciál kníh využíva na zlepšenie kvality života ľudí rôznych vekových skupín a sociálnych zázemí.

Či už ide o deti z marginalizovaných skupín, seniorov, alebo ľudí bez domova, knihy môžu ponúknuť široké spektrum výhod, ktoré sú často nedocenené.

Tento článok sa zameriava na rôzne spôsoby, ako sa knihy využívajú v sociálnych službách, a poskytuje konkrétne príklady dobrej praxe zo zahraničia.

Vzdelávacie a terapeutické využitie kníh

Knihy môžu byť mocným nástrojom na vzdelávanie a terapeutickú podporu. V sociálnych službách sa využívajú rôznymi spôsobmi, aby pomáhali klientom rozvíjať nové zručnosti, spracovať emócie a zlepšiť ich duševné zdravie.

- 1. Čítacie programy pre deti z marginalizovaných skupín:** V USA program „Reach Out and Read“ poskytuje knihy deťom z chudobných rodín počas návštev u pediatrov. Pediatri nielenže rozdávajú knihy, ale aj školia rodičov, ako čítať deťom a rozvíjať tak ich čitateľské návyky. Tento program pomáha deťom zlepšiť jazykové zručnosti a pripraviť ich na školské prostredie.
- 2. Literárna terapia:** Literárna terapia využíva knihy a čítanie ako prostriedok na spracovanie emócií a zlepšenie duševného zdravia. Organizácia „The Reader“ v Spojenom kráľovstve organizuje skupinové čítanie, kde sa ľudia stretávajú a čítajú nahlas literárne diela. Tieto stretnutia podporujú emocionálne prepojenie a spoločenskú interakciu, čo môže byť veľmi prospešné pre ľudí trpiacich osamelosťou, depresiou alebo úzkosťou.
- 3. Knihy v terapii pre mladistvých:** V niektorých krajinách, ako je Austrália, sa využíva literárna terapia pre mladistvých v rizikových situáciách. Programy ako „Reading to Kids“ zapájajú dobrovoľníkov, ktorí čítajú deťom a mladistvým v krízových centrách, čím im poskytujú nielen vzdelanie, ale aj emocionálnu podporu a pocit stability.

Knihy v domovoch pre seniorov

V domovoch pre seniorov môžu knihy slúžiť ako nástroj na udržiavanie mentálnej stimulácie, poskytovanie emocionálnej podpory a podporovanie spoločenských aktivít:

- 1. Biblioterapia pre seniorov:** Vo Švédsku sa často využíva biblioterapia v domovoch pre seniorov. Tento prístup kombinuje čítanie literatúry s diskusiou o prečítanom materiáli. Seniori sa stretávajú v malých skupinách a pod vedením terapeuta čítajú a diskutujú o literárnych dielach. Táto aktivita pomáha udržiavať kognitívne funkcie a poskytuje príležitosť na spoločenské interakcie, čo môže zlepšiť ich celkovú kvalitu života.

2. **Mobilné knižnice:** V Kanade existujú programy mobilných knižníc, ktoré prinášajú knihy priamo do domovov pre seniorov. Napríklad program „Books on Wheels“ v Toronte zabezpečuje prístup k literatúre pre seniorov, ktorí by inak nemali možnosť navštíviť knižnicu. Tieto mobilné knižnice organizujú aj čítacie kluby a literárne podujatia, ktoré podporujú spoločenské zapojenie a mentálnu stimuláciu seniorov.
3. **Interaktívne čítanie:** V niektorých domovoch pre seniorov v Japonsku sa využíva interaktívne čítanie, kde seniori čítajú nahlas príbehy deťom z miestnych škôl. Tento medzigeneračný program nielenže poskytuje seniorom pocit zmysluplnosti a angažovanosti, ale aj podporuje vzťahy medzi generáciami a zlepšuje čitateľské zručnosti detí.

Knihy v domovoch pre deti a rodiny

Domovy pre deti a rodiny môžu využívať knihy na rôzne účely, aby pomohli deťom prekonať ťažké životné situácie, rozvíjať emocionálne a sociálne zručnosti a podporiť vzdelávanie.

1. **Literárne kluby pre deti:** V Spojenom kráľovstve existujú literárne kluby, ako je „BookTrust“, ktoré organizujú čítacie skupiny pre deti v domovoch. Tieto skupiny ponúkajú deťom bezpečné prostredie na objavovanie nových kníh, rozvoj čitateľských zručností a budovanie sebedomia. Literárne kluby tiež často zahŕňajú aktivity ako písanie vlastných príbehov, čo podporuje kreativitu a sebareflexiu.
2. **Terapeutické čítanie:** V domovoch pre deti a rodiny v Nórsku sa využíva terapeutické čítanie, kde sa deti zúčastňujú čítacích terapií s terapeutom. Tieto terapie môžu pomôcť deťom spracovať traumatické zážitky, rozvíjať emocionálnu inteligenciu a naučiť sa zvládať stres. Knihy, ktoré sa používajú v terapii, sú starostlivo vybrané, aby rezonovali s osobnými skúsenosťami detí a pomáhali im nájsť riešenia svojich problémov.

Knihy ako nástroj integrácie a podpory ľudí bez domova

Knihy môžu slúžiť aj ako prostriedok na podporu a integráciu ľudí bez domova, poskytujúc im prístup k vzdelaniu, zábave a emocionálnej podpore:

1. **Knižnice pre ľudí bez domova:** V Spojených štátoch knižnice ako San Francisco Public Library ponúkajú špeciálne programy pre ľudí bez domova. Tieto programy zahŕňajú prístup k literatúre, vzdelávacie kurzy, pracovné tréningy a služby sociálnej podpory. Knižnice zamestnávajú aj sociálnych pracovníkov, ktorí pomáhajú ľuďom bez domova nájsť bývanie a prácu, čím prispievajú k ich reintegrácii do spoločnosti.
2. **Knihy v útulkoch:** V Nemecku existujú projekty, ktoré prinášajú knihy do útulkov pre ľudí bez domova. Tieto knihy poskytujú nielen zábavu a únik z reality, ale aj vzdelávacie príležitosti, ktoré môžu byť kľúčové pre reintegráciu do spoločnosti. V útulkoch sa organizujú aj čítacie skupiny a workshopy, ktoré podporujú spoločenské zapojenie a sebedomie ľudí bez domova.
3. **Literárne kaviarne:** V niektorých mestách v Európe vznikajú literárne kaviarne, ktoré poskytujú bezpečný a priateľský priestor pre ľudí bez domova, kde môžu čítať, písať a zúčastňovať sa literárnych diskusií. Tieto kaviarne často spolupracujú s miestnymi

knižnicami a neziskovými organizáciami, aby zabezpečili prístup k literatúre a vzdelávacím aktivitám.

Knihy majú v sociálnych službách široké spektrum využitia, od vzdelávania a terapie až po spoločenské aktivity a integráciu. Príklady dobrej praxe zo zahraničia ukazujú, že knihy môžu byť mocným nástrojom na zlepšenie kvality života klientov sociálnych služieb. Využívanie kníh v týchto kontextoch by malo byť podporované a rozširované aj v ďalších krajinách, aby sme mohli čo najviac využiť ich potenciál na podporu a zlepšenie života ľudí v rôznych sociálnych situáciách.

Zdroje:

1. Reach Out and Read. reachoutandread.org
2. The Reader. thereader.org.uk
3. San Francisco Public Library Homeless Services. sfpl.org/services
4. Mobilné knižnice pre seniorov v Kanade.
5. Biblioterapia v domovoch pre seniorov vo Švédsku.
6. BookTrust. booktrust.org.uk